Trafi Liikenteen turvallisuusvirasto
Trafiksäkerhetsverket

LAUSUNTO

Päiväys/ Datum 1.3.2017

Dnro/Dnr TRAFI/49467/03.03.01/2017

Viite/ Referens VNS 7/2016 vp / Asiantuntijapyyntö

Liikenne- ja viestintävaliokunta
torstai 2.3.2017 klo 12:00

Selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030

Liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt Liikenteen turvallisuusvirastolta (jäljempänä Trafilta) kirjallista asiantuntijalausuntoa otsikkoasiassa. Trafi kiittää mahdollisuudesta lausua.

Taakanjakosektorille esitetty kasvihuonekaasujen päästövähennystavoite on 39 % vuonna 2030 vuoteen 2005 verrattuna. Perusskenaarioon nähden tämä tarkoittaa noin 6 Mt CO_2 lisävähennystä. Liikennesektori vastaa n. 40 prosentista taakanjakosektorin päästöistä ja on siten keskeisessä roolissa päästöjen vähentämisen kannalta. Energia- ja ilmastostrategiassa linjataan toimenpiteitä, joilla liikennesektori voisi päästä 2,6 – 3,6 Mt CO_2 päästövähenemään vuonna 2030.

Toimet jakautuvat liikennejärjestelmän (n. 1 Mt CO_2) ja ajoneuvojen (n. 0,6 Mt CO_2) energiatehokkuuden parantamiseen sekä fossiilisten polttoaineiden korvaamiseen uusiutuvilla (n. 1-2 Mt CO_2). Toimet kohdistuvat erityisesti tieliikenteeseen, jossa päästöjen määrä ja päästövähennyspotentiaali ovat suurimpia. Toimet kansainvälisen lento- ja meriliikenteen päästöjen vähentämiseksi valmistellaan ICAO:ssa ja IMO:ssa.

Ajoneuvokannan uudistuminen on keskeinen keino päästöjen vähentämiseksi. Se edistäisi myös liikenneturvallisuutta, sillä tutkimuksissa on arvioitu, että kuoleman tai loukkaantumisen todennäköisyys on uusissa autoissa 10–40 % pienempi kuin kymmenen vuotta vanhoissa autoissa. Suomen ajoneuvokanta on yksi Euroopan unionin vanhimmista ja kannan ikä on jatkanut tasaisesti vanhenemistaan. Positiivista on, että uusien ensirekisteröityjen henkilöautojen CO_2-päästöt jatkavat laskuaan.

Vaihtoehtoisten käyttövoimien osalta strategian tavoitteena on vähintään 250 000 sähkökäyttöistä ja 50 000 kaasukäyttöistä autoa vuonna 2030. Ottaen huomioon arvion vuoden 2030 liikennekäytössä olevan henkilöautokannan koosta tavoite tarkoittaisi, että sähköautoja olisi 8,5 % ja kaasuautoja 1,7 % kannasta. Vuoden 2016 lopussa liikennekäytössä olevista henkilöautoista vaihtoehtoisilla käyttövoimilla tai polttoaineilla (sähkö, kaasu, ladattavat hybridit ja flexifuel) toimivien osuus oli noin 0,3 %. Asiassa ei ole viime vuosina tapahtunut merkittävää positiivista kehitystä. Trafi ylläpitää ajoneuvokannan tilakuvaa osoitteessa http://katsaukset.trafi.fi/etusivu/kestavyys/ajoneuvokannan-tilakuva.html .

Strategian tavoitteena on, että liikenteen biopolttoaineiden energiasisällön fyysinen osuus kaikesta tieliikenteeseen myydystä polttoaineesta nostetaan 30 prosenttiin

vuoteen 2030 mennessä. Trafi pitää tärkeänä, että uusiutuvien nestemäisten polttoaineiden saatavuutta edistetään myös niiden liikennemuotojen käyttöön, jossa niille ei ole nähtävissä korvaavaa vaihtoehtoa eli erityisesti lentoliikenteen käyttöön.

Strategian yhtenä toimenpiteenä on listattu mahdollisuus vaikuttaa liikennesuoritteisiin ja kulkutapavalintoihin liikenneverkkoyhtiö LIVE:n kautta sekä mahdollisuus keventää nykyistä hankintaan kohdentuvaa verotusta vähäpäästöisten autojen osalta. Liikenneverkkoselvityksen keskeyttämisen myötä Liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut 8.2.2017 parlamentaarisen liikenneverkkotyöryhmän, jonka tavoitteena on suunnitelman luominen kansallisen ilmastopolitiikan mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen vuoteen 2030 mennessä.

Trafi katsoo, että päästövähennystavoitteen saavuttaminen tieliikenteessä informaatio-ohjaukseen painottuvalla keinovalikoimalla on haastavaa. Trafin teettämästä tuoreesta kyselytutkimuksesta (https://www.trafi.fi/tietopalvelut/julkaisut/2017_tutkimukset/tutkimus_ymparistoystavallisesta_autoilusta) selviää, että ympäristötietoisuus sinänsä on kasvanut viime vuosina, mutta auton hankintapäätöksiin sillä ei vieläkään ole merkittävää vaikutusta. Hinta on edelleen selkeästi tärkein auton valintaa ohjaava seikka, Aiempiin vuosien 2008–2012 kyselytutkimuksiin verrattuna autoiluun ei haluta enää käyttää yhtä paljon rahaa. Vähäpäästöisen auton edullinen hinta olisikin tehokkain keino ohjata kuluttajia ympäristöystävällisempien autojen hankintaan. Trafi näkee, että henkilöautoilun hinnoittelun päästöohjaavuutta tulisi yleisesti lisätä ja painopistettä tulisi siirtää hankinnasta käyttöön.

Katja Lohko-Soner
Johtava asiantuntija